

Pelc, Janusz

Skład Towarzystwa Naukowego Warszawskiego : Wspomnienia pośmiertne : Stefania Skwarczyńska (1902-1988)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 51, 19-21

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paweł Grieb, członek korespondent
Andrzej Śródka, członek korespondent

Wydział VI

Maciej Szafarczyk, członek korespondent
Jan Kacprzak, członek korespondent
Józef Lubacz, członek korespondent
Piotr Wolański, członek korespondent

7. CZŁONKOWIE ZMARLI W 1988 r.

Wydział I

Stefania Skwarczyńska (czł. zw.), dnia 28 kwietnia 1988 r.
Stanisław Skorupka (czł. zw.), dnia 31 maja 1988 r.

Wydział II

Marian Małowist (czł. zw.), dnia 12 sierpnia 1988 r.
Jan Białostocki (czł. zw.), dnia 25 grudnia 1988 r.

Wydział III

Osman Achmatowicz (czł. zw.), dnia 4 grudnia 1988 r.
Stefan Zbigniew Różycki (czł. zw.), dnia 16 listopada 1988 r.

Wydział IV

Kazimierz Sembrat (czł. zw.), dnia 22 lipca 1988 r.

Wydział VI

Jerzy Ostromecki (czł. zw.), dnia 3 września 1988 r.
Stanisław Dymowski (czł. kor.), dnia 25 grudnia 1988 r.

8. WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

STEFANIA SKWARCZYŃSKA
(1902—1988)

Dnia 28 kwietnia 1988 roku zmarła w Łodzi Stefania Skwarczyńska, z domu Strzelbicka, członek zwyczajny Wydziału I językoznawstwa i historii literatury Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, profesor zwyczajny Uniwersytetu Łódzkiego i twórca Katedry Teorii Literatury tegoż Uniwersytetu, potem

w wyniku rozwoju przekształconej w Instytut Teorii Literatury, Teatru i Filmu, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, członek wielu krajowych i zagranicznych stowarzyszeń naukowych.

Profesor Stefania Skwarczyńska urodziła się 17 listopada 1902 r. w Kamionce Strumiłłowej koło Lwowa. Na Uniwersytecie im. Jana Kazimierza we Lwowie studiowała polonistykę i romanistykę. Jej głównym mistrzem był Juliusz Kleiner. Rok 1925 przyniósł Jej doktorat, w roku 1937 habilitowała się z zakresu teorii literatury; oba stopnie naukowe uzyskała na Uniwersytecie lwowskim. Jeszcze przed doktoratem podjęła pracę nauczycielską w szkolnictwie średnim w Stanisławowie, Brześciu nad Bugiem, od roku 1932 w Łodzi. Po habilitacji jako docent prowadziła wykłady z zakresu teorii literatury na Uniwersytecie lwowskim. W czerwcu 1939 otrzymała tytuł profesora nadzwyczajnego teorii i historii literatury w Wolnej Wszechnicy Polskiej. W początkach wojny wykładała we Lwowie na Uniwersytecie im. Iwana Franki, następnie wywieziona została do Kazachstanu. Po powrocie z zesłania do końca wojny przebywała we Lwowie, biorąc udział w pracy pedagogicznej, w oświatowej i propagandowej działalności Armii Krajowej. Po zajęciu Lwowa przez wojska radzieckie na tamtejszym Uniwersytecie wykładała romanistykę. W roku 1945 przeniosła się do Łodzi i na powstałym tam Uniwersytecie objęła Katedrę Teorii Literatury, od roku 1946 jako profesor nadzwyczajny, od roku 1957 jako profesor zwyczajny. Przez kilka lat sprawowała opiekę nad studium filologii romańskiej na Uniwersytecie Łódzkim.

Profesor Stefania Skwarczyńska, która pierwsza w Polsce osiągnęła habilitację z zakresu teorii literatury, która pierwsza powołała osobną Katedrę Teorii Literatury w historii naszych uniwersytetów, pozostawiła wiele znakomitych książek i rozpraw właśnie z tej dziedziny. Na Jej pracach i Jej podręcznikach, w orbicie Jej prac i zainteresowań naukowych wyrosła liczna kadra badaczy z tej właśnie dyscypliny, pracujących nie tylko w uczelni łódzkiej, ale i w innych placówkach naukowych. Profesor Stefania Skwarczyńska przez wiele lat prowadziła również wykłady w Państwowej Wyższej Szkole Aktorskiej w Łodzi, w roku 1959 przekształconej w Państwową Wyższą Szkołę Teatru i Filmu. Wiązało się to zresztą wielce z pracą zawsze dla Niej najważniejszej, a przynajmniej najbliższej Katedry, potem Instytutu w Uniwersytecie Łódzkim.

Stefania Skwarczyńska była założycielką (w roku 1958) i wieloletnim redaktorem naczelnym międzynarodowego czasopisma „Zagadnienia Rodzajów Literackich” — „Les Problèmes des Genres Littéraires”, cieszącego się dużym światowym uznaniem. Była też założycielką i w latach 1937—1958 redaktorką poświęconych przede wszystkim historii literatury, ale nie stroniących też od problematyki teoretycznoliterackiej, serii „Prac Polonistycznych”. Stefania Skwarczyńska w swych wieloletnich badaniach szczególną wagę przywiązywała do badań genologicznych, była ich w Polsce najwybitniejszą przedstawicielką. Potrafiła jednak wiązać je subtelnie i trafnie z problematyką historycznoliteracką, i nie tylko historycznoliteracką, również teatrologiczną, po części też i z filmoznawczą. To integracyjne spojrzenie na humanistyczną rzeczywistość było

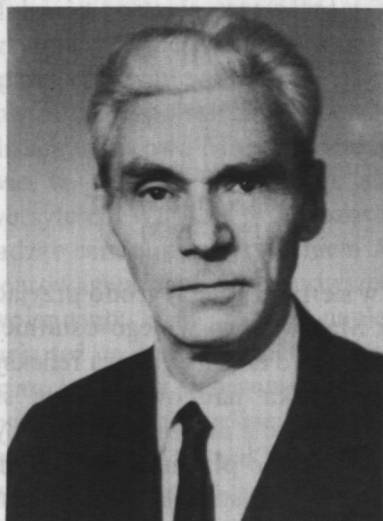
dominującą cechą postawy wybitnej badaczki, Jej warsztatu naukowego, książek, którymi nas obdarzała.

Należę do polonistów, którzy przez wiele lat mieli szczęście i przyjemność znać bliżej profesor Stefanię Skwarczyńską. Nie byłem Jej uczniem. Wiele jednak zawdzięczam wieloletniej znajomości, która potem zamieniła się w przyjaźń, licznym i długim rozmowom, korespondencji utrzymywanej do ostatnich Jej dni. Była wybitnym uczonym, jednym z najznakomitszych polskich humanistów naszego stulecia. I była też wspaniałym człowiekiem, uczynnym, pełnym osobistego uroku, niezapomnianym dla tych, którzy mieli możliwość się z Nią zetknąć. Prace Stefani Skwarczyńskiej służą i długo służyć będą teoretykom i historykom literatury, teatrologom, tym, którym poczucie integracji humanistów nie jest obce.

Janusz Pelc

STANISŁAW SKORUPKA
(1906—1988)

Profesor dr Stanisław Skorupka urodził się 16 lutego 1906 r. w Warszawie. W latach 1929—1936 studiował na Uniwersytecie Warszawskim. Magisterium uzyskał na podstawie pracy *Upodobnienia międzywyrazowe w świetle fonetyki eksperymentalnej*. Dzięki stypendium zagranicznemu miał możliwość kontynuowania studiów nad fonetyką eksperymentalną na Uniwersytecie im. Hum-

boldta w Berlinie w latach 1937—1938. Studia te zaowocowały pracą doktorską *Budowa akustyczna samogłosek polskich*, ukończoną w czasie wojny i obronioną w roku 1945. Od tego momentu aż do przejścia na emeryturę w roku 1976 Stanisław Skorupka związał na stałe swoje losy z Uniwersytetem Warszaw-